Justitieutskottets betänkande 1986/87:2

om Haagkonventionen om internationell rättshjälp (prop. 1985/86:161)

JuU
1986/87:2

Propositionen

I proposition 1985/86:161 föreslår regeringen (justitiedepartementet) att riksdagen *dels* godkänner Haagkonventionen den 25 oktober 1980 om internationell rättshjälp med det förbehåll och de förklaringar som har angetts i propositionen, *dels* antar genom propositionen framlagda förslag till

1. lag om ändring i rättshjälpslagen (1972:429),
2. lag om verkställighet av vissa utländska beslut om rättegångskostnader.

Lagförslagen, som har granskats av lagrådet, har följande lydelse.

1 *Riksdagen 1986/87. 7 saml. Nr 2*

Förslag till

Lag om ändring i rättshjälpslagen (1972: 429)

Härigenom föreskrivs att 8 § rättshjälpslagen[1] skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
8 §	

Allmän rättshjälp får ej beviljas

1. i angelägenhet som skall prövas eller på annat sätt behandlas utom riket, om ej den rättssökande är bosatt här och särskilda skäl föreligger för rättshjälp,

2. *den som är bosatt utom riket, om han ej är svensk medborgare eller om särskilda skäl ej föreligger för rättshjälp,*

2. *utlänningar som varken är eller tidigare varit bosatta här, om det inte finns särskilda skäl för rättshjälp,*

3. näringsidkare i angelägenhet som uppkommit i hans näringsverksamhet, om ej skäl föreligger för rättshjälp med hänsyn till verksamhetens art och begränsade omfattning, hans ekonomiska och personliga förhållanden eller omständigheterna i övrigt,

4. i fråga om anspråk som överlåtits till den rättssökande, om överlåtelsen kan antagas ha ägt rum i syfte att åstadkomma fördel vid prövning av begäran om rättshjälp,

5. för upprättande av självdeklaration, äktenskapsförord eller testamente,

6. i mål om boskillnad enligt 9 kap. 2 § giftermålsbalken,

7. om frågan om rättshjälp kan anstå till dess en annan rättslig angelägenhet, vari anspråket stöder sig på väsentligen likartad grund, har avgjorts slutligt,

8. ägaren av en fastighet eller en byggnad i angelägenhet som avser fastigheten eller byggnaden, om han har eller borde ha haft rättsskyddsförsäkring eller något annat liknande rättsskydd som omfattar angelägenheten,

9. den som ej har befogat intresse av att få sin sak behandlad.

I fråga om visst slag av ärenden som är talrikt förekommande och normalt av enkel beskaffenhet kan regeringen förordna att allmän rättshjälp ej skall beviljas.

Under förutsättning av ömsesidighet kan regeringen förordna att medborgare *i viss främmande stat i fråga om allmän rättshjälp skall vara likställd med svensk medborgare.*

Under förutsättning av ömsesidighet kan regeringen förordna att medborgare *i en viss främmande stat och den som, utan att vara medborgare i den staten, är bosatt där skall vara likställd med svensk medborgare i fråga om allmän rättshjälp.*

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

[1] Lagen omtryckt 1983: 487.

Lag om verkställighet av vissa utländska beslut om rättegångskostnader

Härigenom föreskrivs följande.

1 § I den mån det har avtalats i en överenskommelse mellan Sverige och främmande stat skall ett beslut av en utländsk domstol om skyldighet för en kärande eller intervenient att betala rättegångskostnader på ansökan verkställas här. Med kärande jämställs en målsägande som fört talan i brottmål om enskilt anspråk i anledning av brott.

2 § Ansökan om verkställighet görs hos kronofogdemyndigheten.

3 § Till ansökningen skall fogas följande handlingar:

1. Beslutet i original eller av behörig myndighet bestyrkt kopia.
2. Bevis att beslutet har vunnit laga kraft.
3. Intyg att lagakraftbeviset har utfärdats av en behörig myndighet. Intyget skall vara utfärdat av en svensk beskickning eller konsul eller av chefen för justitieförvaltningen i den stat där beslutet har meddelats.

Bevis och intyg som avses i första stycket 2 och 3 behöver inte ges in, om det på annat sätt styrks att beslutet har vunnit laga kraft.

I den mån det har avtalats i en överenskommelse med främmande stat behöver andra handlingar inte fogas till ansökningen än en bestyrkt kopia av de delar av beslutet som innehåller parternas namn, deras ställning i rättegången och själva åläggandet, bevis att beslutet har vunnit laga kraft samt, om det har särskilt avtalats, bevis att beslutet är verkställbart i den stat där det har meddelats.

4 § Om en handling som åberopas i ärendet är skriven på ett annat språk än danska, norska eller svenska, skall en bestyrkt översättning till svenska bifogas. Av beslutet behöver endast själva åläggandet översättas.

5 § Beslut om verkställighet skall meddelas utan att parterna hörs.

Om det i en överenskommelse med främmande stat har avtalats att kostnader för översättning och bestyrkande av denna skall anses som rättegångskostnader, beslutar kronofodemyndigheten på sökandens begäran om ersättning för kostnaderna.

6 § Det utländska beslutet och beslut som avses i 5 § andra stycket verkställs på samma sätt som en svensk domstols lagakraftägande dom, om ej högre rätt förordnar annat.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

Genom lagen upphävs lagen (1899: 12 s. 9) om verkställighet i visst fall av utländsk domstols beslut.

Utskottet

I propositionen föreslås att riksdagen – med visst förbehåll och vissa förklaringar – godkänner en inom Haagkonferensen för internationell privaträtt utarbetad, den 25 oktober 1980 dagtecknad konvention om internationell rättshjälp (på engelska Convention on International Access to Justice).

Konventionen är avsedd att vara slutsteget i en modernisering av 1905 och 1954 års Haagkonventioner angående vissa till civilprocessen hörande ämnen. Den innehåller bl. a. bestämmelser om rättshjälp, säkerhet för rättegångskostnader samt exeqvaturprövning, rätt att få kopia av beslut m. m., gäldsfängelse och immunitet för vittnen och sakkunniga.

En svensk anslutning till konventionen aktualiserar ändringar i 1972 års rättshjälpslag och i 1899 års lag om verkställighet i visst fall av utländsk domstols beslut. Förslag till sådan lagstiftning läggs fram i propositionen; bl. a. föreslås att 1899 års lag ersätts av en ny lag i ämnet.

Utskottet ser positivt på åtgärder som kan förbättra och förenkla det internationella samarbetet på civilprocessens område, och utskottet tillstyrker att Sverige ansluter sig till 1980 års konvention med förbehåll och förklaringar som angetts i propositionen. Utskottet tillstyrker också förslaget till lagstiftning.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen godkänner Haagkonventionen den 25 oktober 1980 om internationell rättshjälp med det förbehåll och de förklaringar som har angetts i proposition 1985/86:161,
2. att riksdagen antar det genom propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i rättshjälpslagen (1972:429),
3. att riksdagen antar det genom propositionen framlagda förslaget till lag om verkställighet av vissa utländska beslut om rättegångskostnader.

Stockholm den 4 november 1986

På justitieutskottets vägnar

Karin Ahrland

Närvarande: Karin Ahrland (fp), Lars-Erik Lövdén (s), Hans Pettersson i Helsingborg (s), Björn Körlof (m), Helge Klöver (s), Gunilla André (c), Ulla-Britt Åbark (s), Sven Munke (m), Hans Göran Franck (s), Arne Svensson (m), Birthe Sörestedt (s), Bengt-Ola Ryttar (s), Göran Magnusson (s), Lars Sundin (fp) och Ingbritt Irhammar (c).

gotab Stockholm 1986 11655